TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Cách mạng tinh gọn bộ máy, vận hành chính quyền địa phương hai cấp: Dấu ấn cải cách lịch sử

10:39 02/01/2026

Năm 2025 đi vào lịch sử cải cách hành chính nhà nước như một dấu mốc đặc biệt quan trọng, khi Việt Nam triển khai đồng thời cuộc cách mạng sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy với quy mô lớn nhất từ trước đến nay và lần đầu tiên vận hành mô hình chính quyền địa phương hai cấp trên phạm vi toàn quốc.

Một góc Thành phố Hồ Chí Minh dịp kỷ niệm 50 năm giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước

Cuộc cải cách này không chỉ được đánh dấu bằng quy mô sắp xếp rất lớn, tốc độ triển khai nhanh, mà còn bằng việc bộ máy mới đi vào vận hành ổn định, thông suốt ngay từ đầu, không để xảy ra khoảng trống quản lý, không làm gián đoạn hoạt động quản lý nhà nước và cung ứng dịch vụ công cho người dân, doanh nghiệp.

Những kết quả đạt được không chỉ thể hiện quyết tâm chính trị rất cao của Trung ương, Quốc hội, Chính phủ, mà còn đặt nền tảng quan trọng cho đổi mới quản trị quốc gia, phân cấp, phân quyền và phát triển bền vững trong giai đoạn mới.

Quy mô, tốc độ và mức độ chưa từng có tiền lệ

Cuộc cách mạng sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy được khởi động mạnh mẽ từ tháng 11/2024 và được triển khai liên tục, xuyên suốt trong năm 2025. Chỉ trong vòng chưa đầy 4 tháng, đến ngày 1/3/2025, toàn bộ việc sắp xếp các bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc Chính phủ và các cơ quan ở Trung ương đã hoàn thành.

Ở cấp Trung ương, sau sắp xếp, cả nước còn 14 bộ, 3 cơ quan ngang bộ (giảm 5 bộ, cơ quan ngang bộ, tương ứng giảm 22,7%) và 5 cơ quan thuộc Chính phủ (giảm 3 cơ quan, tương ứng giảm 37,5%).

Đặc biệt, toàn bộ 13/13 tổng cục và tổ chức tương đương được xóa bỏ; 509 cục và tổ chức tương đương được tinh giản (giảm 76,2%); 231 vụ và tổ chức tương đương giảm (60,2%); 3.377 chi cục và tương đương chi cục được cắt giảm (93,8%). Số lượng đơn vị sự nghiệp công lập trong cơ cấu tổ chức các bộ, ngành giảm 82/224 đơn vị, tương ứng 36,6%.

Quốc hội biểu quyết thông qua Nghị quyết về việc săp xếp đơn vị hành chính cấp tỉnh, ngày 12/6/2025 - Ảnh: VGP

Ngoài ra, các bộ, ngành đang tiếp tục thực hiện sắp xếp đơn vị sự nghiệp công lập khác trực thuộc theo chủ trương tại Nghị quyết số 19-NQ/TW và chỉ đạo, định hướng của Ban Chỉ đạo Trung ương về tổng kết Nghị quyết số 18-NQ/TW.

Những con số này cho thấy mức độ tinh gọn chưa từng có trong lịch sử cải cách bộ máy hành chính. Quan trọng hơn, cùng với việc giảm đầu mối trung gian, chức năng, nhiệm vụ của các bộ, ngành Trung ương được xác định lại rõ hơn theo hướng tập trung vào xây dựng thể chế, hoạch định chính sách, chiến lược phát triển và tăng cường kiểm tra, giám sát, phù hợp với mô hình Chính phủ kiến tạo phát triển.

Sắp xếp đơn vị hành chính – tạo lập không gian phát triển mới

Cùng với tinh gọn tổ chức bộ máy là cuộc sắp xếp đơn vị hành chính các cấp có quy mô lớn nhất kể từ khi thành lập nước. Cả nước hình thành 34 đơn vị hành chính cấp tỉnh (giảm 29 tỉnh, thành phố) và 3.321 đơn vị hành chính cấp xã (giảm 6.714 đơn vị, tương ứng 66,91%); kết thúc hoạt động của 696 đơn vị hành chính cấp huyện.

Việc sắp xếp đơn vị hành chính không chỉ nhằm tinh giản bộ máy, tiết kiệm nguồn lực, mà quan trọng hơn là tạo lập không gian phát triển mới, mở rộng quy mô địa bàn, tăng khả năng liên kết vùng, liên kết đô thị – nông thôn và nâng cao năng lực cạnh tranh của các địa phương trong giai đoạn phát triển mới.

Cùng với đó, hệ thống cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân các cấp được sắp xếp, kiện toàn mạnh mẽ. Tính từ đầu năm đến ngày 15/12/2025, các địa phương đã giảm 709 cơ quan chuyên môn cấp tỉnh (giảm 60,3%) và giảm 8.289 cơ quan chuyên môn cấp huyện (100%). Đồng thời, 467 cơ quan chuyên môn cấp tỉnh và 9.916 phòng chuyên môn cấp xã được thành lập theo mô hình mới và và nhanh chóng đi vào hoạt động.

Việc giảm mạnh số lượng đơn vị hành chính và đầu mối tổ chức không chỉ góp phần tinh giản biên chế, tiết kiệm ngân sách, mà quan trọng hơn là tạo lập không gian phát triển mới, mở rộng quy mô địa bàn, tăng khả năng liên kết vùng và nâng cao năng lực cạnh tranh của các địa phương.

Tổng Bí thư Tô Lâm dự Lễ công bố các nghị quyết, quyết định của Trung ương và địa phương về sáp nhập đơn vị hành chính cấp tỉnh, cấp xã, kết thúc đơn vị hành chính cấp huyện, thành lập tổ chức đảng, chỉ định cấp ủy, HĐND, UBND, Ủy ban MTTQ Việt Nam TPHCM, xã, phường, đặc khu - Ảnh: VGP

Vận hành mô hình chính quyền địa phương 2 cấp: Thay đổi căn bản phương thức quản trị

Từ ngày 1/7/2025, mô hình chính quyền địa phương hai cấp chính thức được vận hành đồng bộ trên phạm vi toàn quốc. Đây là bước ngoặt quan trọng trong tổ chức chính quyền địa phương, thể hiện rõ tư duy đổi mới quản trị nhà nước theo hướng tinh gọn cấp trung gian, tăng tính trực tiếp, gần dân và nâng cao trách nhiệm giải trình.

Trong mô hình mới, thẩm quyền được phân định lại theo hướng rõ ràng, thực chất, tăng mạnh quyền tự chủ cho chính quyền địa phương, đặc biệt là cấp xã – nơi trực tiếp giải quyết phần lớn công việc liên quan đến người dân và doanh nghiệp.

Cụ thể, trong 1.377 nhiệm vụ được phân cấp, phân quyền, có 949 nhiệm vụ (68,9%) được giao cho chính quyền địa phương; trong đó 870 nhiệm vụ cho cấp tỉnh, 79 nhiệm vụ cho cấp xã.

Đối với 1.164 nhiệm vụ được phân định thẩm quyền, có 859 nhiệm vụ (73,8%) chuyển cho cấp xã; 188 nhiệm vụ (16,2%) chuyển cho cấp tỉnh; 117 nhiệm vụ

(10%) được chuyển sang cấp khu vực hoặc cắt bỏ khi kết thúc hoạt động của cấp huyện.

Tỉ lệ thủ tục hành chính thuộc thẩm quyền giải quyết của địa phương tăng lên 56%, trong khi tỉ lệ thuộc thẩm quyền Trung ương giảm còn 44%, tăng khoảng 23% so với thời điểm trước ngày 1/7/2025. Đây là bước tiến rất rõ trong phân cấp, phân quyền, tạo điều kiện để chính quyền địa phương chủ động hơn trong quản lý và phát triển kinh tế – xã hội.

Tổng Bí thư Tô Lâm kiểm tra hoạt động chính quyền địa phương 2 cấp tại xã Phúc Thịnh, Hà Nội, ngày 1/7/2025

Hoàn thiện thể chế với khối lượng và tốc độ rất lớn

Để bảo đảm mô hình mới vận hành ổn định, thông suốt, công tác hoàn thiện thể chế được triển khai với khối lượng và tốc độ chưa từng có. Chỉ riêng trong tháng 6/2025, Quốc hội đã thông qua 33 luật và 34 nghị quyết; tại Kỳ họp thứ 10, Quốc hội khóa XV tiếp tục thông qua 51 luật và 39 nghị quyết.

Từ ngày 1/6 đến 30/12/2025, Chính phủ đã ban hành trên 280 nghị định, nghị quyết, trong đó hơn 180 văn bản liên quan trực tiếp đến tổ chức bộ máy và vận hành mô hình chính quyền địa phương hai cấp; 30 nghị định về phân cấp, phân quyền, phân định thẩm quyền. Thủ tướng Chính phủ ban hành gần 30 quyết định, các bộ, cơ quan ngang bộ ban hành 315 thông tư hướng dẫn.

Khối lượng văn bản lớn được ban hành trong thời gian ngắn đã tạo hành lang pháp lý đồng bộ, thống nhất, bảo đảm không để xảy ra "khoảng trống quản lý" khi chuyển sang mô hình mới.

Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính kiểm tra việc vận hành Trung tâm phục vụ hành chính công phường Hưng Phú, thành phố Cần Thơ, vào tháng 10/2025 - Ảnh: VGP

Đổi mới công vụ và bảo đảm điều kiện vận hành

Cùng với tổ chức bộ máy, công tác cán bộ được triển khai đồng bộ, thận trọng và bài bản. Các địa phương đã điều động, biệt phái gần 4.000 cán bộ, công chức, viên chức tăng cường cho cấp xã; tổ chức hàng nghìn lớp đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ. Chính sách đối với cán bộ bị tác động được thực hiện kịp thời, góp phần giữ vững ổn định tư tưởng và kỷ cương công vụ.

Về điều kiện bảo đảm, cơ sở vật chất, trang thiết bị làm việc được tăng cường đồng bộ, hiện đại, đáp ứng yêu cầu vận hành mô hình mới. Chính phủ quan tâm bố trí nguồn lực, cấp kinh phí mua sắm, cải tạo cơ sở vật chất. Các địa phương đã khẩn trương rà soát, sắp xếp và nâng cấp trụ sở làm việc; bố trí không gian trụ sở làm việc cho đội ngũ cán bộ, công chức, bảo đảm hiệu quả, tiết kiệm, tránh đầu tư dàn trải, lãng phí.

Đến nay, 100% ĐVHC cấp xã đã được trang bị đầy đủ trang thiết bị thiết yếu. Đặc biệt, việc đầu tư hạ tầng số, hạ tầng dữ liệu, hệ thống phần mềm quản lý, chữ ký số, định danh điện tử được thực hiện đồng bộ từ cấp tỉnh đến cấp xã,

giúp rút ngắn thời gian xử lý thủ tục, tăng tính minh bạch và nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước.

Phó Thủ tướng Phạm Thị Thanh Trà thăm hỏi người dân đến làm thủ tục tại Trung tâm phục vụ hành chính công phường Hải Châu, Đà Nẵng, tháng 11/2025 - Ảnh: VGP

Cải cách hành chính, chuyển đổi số – lực đẩy quan trọng

Cùng với sắp xếp bộ máy, cải cách hành chính và chuyển đổi số được đẩy mạnh. Cả nước đã cắt giảm, đơn giản hóa 20,5% quy định kinh doanh theo Nghị quyết số 68/NQ-CP năm 2020, vượt mục tiêu đề ra đến năm 2025.

Đến cuối năm 2025, Cổng Dịch vụ công quốc gia đã tích hợp hơn 3.300 thủ tục hành chính từ 34 tỉnh, thành phố , trở thành điểm "một cửa số" quốc gia, giúp người dân, doanh nghiệp có thể tra cứu, nộp hồ sơ và theo dõi kết quả trực tuyến một cách thuận tiện, minh bạch, không phụ thuộc không gian và thời gian.

Cả nước có 3.139 Trung tâm phục vụ hành chính công cấp xã, góp phần đưa dịch vụ hành chính công đến gần hơn với người dân, tăng tính công khai, minh bạch và trách nhiệm giải trình của cơ quan hành chính nhà nước.

Từ ngày 1/7 đến tháng 12/2025, các địa phương xử lý hơn 90% hồ sơ trực tuyến; 1.100/1.650 bệnh viện triển khai bệnh án điện tử; trên 33 nghìn tỷ đồng chi trả an sinh xã hội được thực hiện qua tài khoản; hơn 177 tỷ đồng cứu trợ

thiên tai được thực hiện nhanh chóng qua VNeID.

Có thể khẳng định, năm 2025 đã tạo dấu mốc quan trọng trong cải cách nền hành chính nhà nước, phản ánh rõ quy mô, mức độ và hiệu quả của cuộc cách mạng sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy và vận hành chính quyền địa phương hai cấp. Dù còn không ít khó khăn, thách thức, nhưng những kết quả đạt được cho thấy hướng đi là đúng và cần tiếp tục được kiên trì thực hiện.

Bước sang năm 2026 – năm tổ chức Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng và cuộc bầu cử đại biểu Quốc hội khóa XVI, đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp nhiệm kỳ 2026–2031 – một bộ máy tinh gọn hơn, vận hành thông suốt hơn sẽ là điều kiện quan trọng để hiện thực hóa các mục tiêu phát triển nhanh và bền vững. Trên nền tảng đó, cải cách bộ máy và đổi mới quản trị tiếp tục giữ vai trò then chốt trong xây dựng nền hành chính hiện đại, hiệu lực, hiệu quả, thực sự phục vụ Nhân dân.

Theo chinhphu.vn